

ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук, заслуженого юриста
України Нестор Наталії Володимирівни
на дисертацію *Сугоняко Наталії Володимирівни «Інформаційна
діяльність суду в Україні»*
яка подана на захист до разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 55.051.014 у Сумському державному університеті, що подана на
здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»

*Актуальність теми дисертаційного дослідження та її зв'язок з
планами відповідних галузей наук*

Одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя.

Відповідно до цього головними напрямками державної інформаційної політики в Україні є забезпечення доступу громадян до інформації; створення національних систем і мереж інформації забезпечення ефективного використання інформації; сприяння постійному оновленню, збагаченню та зберіганню національних інформаційних ресурсів; зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності; створення загальної системи охорони інформації; забезпечення підвищення ефективності інформаційної діяльності правоохоронних органів і перш за все органів судової влади.

Вказане свідчить про необхідність дослідження інформаційної діяльності суду в Україні з метою виявлення прогалин їх адміністративно-правового регулювання їх діяльності, а також віднайдення правових заходів щодо підвищення ефективності інформаційної діяльності системи правоохоронних органів, зокрема суду в Україні.

Зважаючи на викладене вивчення проблем адміністративно-правового регулювання інформаційної діяльності суду в Україні є актуальним питанням на сьогодні, оскільки навіть на доктринальному рівні є лише декілька комплексних наукових праць присвячених дослідженню обраної автором теми дисертації.

Варто зазначити, що обрана тема дисертації відповідає положенням Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12.01.2015 р. № 5; Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 03.03.2016 р., а також у межах науково-дослідної теми Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету «Організаційно-правові засади функціонування правоохоронної, судової та фінансової систем України» (номер державної реєстрації 018U001317).

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації, та нові факти, одержані автором

Представлена Сугоняко Н.В. наукова праця є одним із перших у вітчизняній юридичній науці адміністративного права комплексним правовим дослідженням інформаційної діяльності суду в Україні та визначення напрямків удосконалення адміністративно-правового регулювання даного виду діяльності.

Наукова новизна обраної тематики сприяла тому, що дисертанці вдалося досягти значних наукових результатів, про що свідчить відповідна кількість положень, які подаються для оприлюднення вперше, удосконалені та дістали подальшого розвитку. При цьому сам зміст дисертаційного дослідження дає підстави стверджувати про їх наукову обґрунтованість.

Зокрема науковою новизною вирізняються такі висновки авторки.

По-перше, дисертантом сформульовано авторське розуміння понять «правова інформація» (с. 15), «інформаційна діяльність суду» (с. 16).

По-друге, в роботі досліджено основні групи інформаційної діяльності, а саме: а) інформаційна діяльність направлена на вироблення інформації (створення); б) інформаційна діяльність направлена на задоволення інтересів суб'єктів інформаційної діяльності за допомогою дій з інформацією (збирання, одержання, зберігання, використання, поширення); в) інформаційна діяльність пов'язана із забезпеченням прав та інтересів суб'єктів інформаційної діяльності (охорона та захист); (с. 100).

По-третє, встановлено, що залежно від втілення інформації в предметах об'єктивного світу інформація може бути уречевлена і неуречевлена, при цьому уречевленою інформацією є відомості втілені в об'єкти матеріального світу, що можуть мати документарний чи без документарний вигляд, а неуречевленою – відомості, що не мають матеріального втілення (с. 154);

По-четверте, набуло подальшого розвитку вчення про правові обмеження в частині характеристики правових обмежень інформаційної діяльності суду, критеріями застосування яких є: суб'єктний склад; спеціальні режими доступу до різних видів інформації; способи її використання, розпорядження та збереження; спеціальна документарна форма; зміст інформації (с. 197);

По-п'яте, речові докази розглянуто як об'єкти інформаційної діяльності суду, при цьому встановлено, що речові докази є первинним об'єктом інформаційної діяльності, а документи, що її описують вторинним об'єктом інформаційної діяльності суду (с. 197);

По-шосте, вперше обґрунтовано необхідність вдосконалення чинного законодавства шляхом прийняття відповідним органом Положення «Про порядок дотримання режиму обмеженого доступу суддів, працівників суду та інших учасників судового процесу до таємної та/або конфіденційної інформації, що стала відома під час судового процесу», в якому передбачити підписання всіма учасниками судового процесу окремого документу у формі «Зобов'язання про дотримання обмеженого доступу до таємної та /або

конфіденційної інформації, яка стала відома під час проведення судового процесу» (с. 198).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації

Грунтований аналіз дисертації та опублікованих праць Сугоняко Н.В. дає можливість констатувати, що наукові положення та висновки роботи належно обґрунтовані.

Достовірність сформульованих у дисертації положень обумовлена поставленою метою та визначеними завданнями, структурою дисертаційної роботи, яка дозволила чітко та широко висвітлити адміністративно –правове регулювання інформаційної діяльності суду в Україні.

Науковий аналіз характеризується належним методологічним та науковим інструментарієм, аргументованістю сформульованих висновків та пропозицій, власним баченням напрямків вирішення існуючої проблеми.

Особливо варто відзначити інформаційну та емпіричну основу дисертаційного дослідження, до якої увійшли узагальнення практики діяльності суду в Україні, довідкові видання, а також статистичні матеріали.

Позитивно можна оцінити й науково-теоретичне підґрунтя дисертації, а саме 259 джерел, серед яких наукові праці фахівців у галузі філософії, загальної теорії держави і права, адміністративного права, адміністративного процесуального права, інших галузевих правових наук, зокрема зарубіжних дослідників, міжнародні договори й угоди, акти національного законодавства, законопроекти, законодавство зарубіжних держав. Зазначений обсяг використаних джерел свідчить про ґрунтовне опрацювання проблеми і високий рівень підготовки автора.

Значення для науки і практики отриманих результатів

Одержані Сугоняко Н.В. в процесі дисертаційного дослідження результати можуть бути використані для вдосконалення концептуальних положень юридичної науки та є практично корисними для реформування національного законодавства.

Сформульовані й обґрунтовані в дисертації висновки та положення можуть бути використані в науково-дослідній сфері – для розробки подальших напрямків удосконалення адміністративно-правового регулювання інформаційної діяльності в Україні. Необхідними наукові доробки Сугоняко Н.В. є також для правозастовної сфери, зокрема вони можуть бути використані для удосконалення інформаційної діяльності суду в Україні. Більше того відповідно до актів впровадження висновки та пропозиції дисертаційного дослідження вже враховані у діяльності Господарського суду Сумської області. Також висновки та положення дисертації можуть бути використані в освітньому процесі – під час проведення занять та підготовки навчально-методичної літератури із дисциплін «Адміністративне право» й «Судові та правоохоронні органи».

Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Структурні частини дисертації належно висвітлені та відповідають темі та меті дослідження. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, що містить вісім підрозділів, висновків до розділів та загальних висновків і списку використаних джерел.

У вступі достатньо обґрунтовано актуальність проблеми, чітко сформульовано мету, яка корелює з темою дослідження та конкретизується в завданнях, окреслено об'єкт і предмет роботи, вказано методи дослідження, практичне значення дисертації, апробацію результатів та структуру дослідження.

У першому розділі авторка розкрила теоретико-методологічні засади дослідження інформаційної діяльності суду, зокрема спершу визначила поняття та особливості правової інформації як виду інформації, далі з'ясувала поняття та особливості інформаційна діяльність в сфері права, а також охарактеризувала суб'єктів інформаційної діяльності в Україні.

Другий розділ дисертаційного дослідження авторка присвятила теоретико-правовій характеристиці інформаційної діяльності суду в Україні. Окрему увагу дисертанткою приділено історичному розвитку судової

діяльності та судової влади як суспільної та правової основи для інформаційної діяльності суду, а також виділено особливості та здійснено характеристику інформаційної діяльності суду.

У третьому розділі авторка розглядає проблеми нормативно-правового регулювання інформаційної діяльності суду, зокрема приділяє особливу увагу проблемам правового регулювання етапів інформаційної діяльності судів України. Крім того, дисертантка вивчає проблеми правового регулювання обмежень інформаційної діяльності суду та особливостей інформаційної діяльності суду із конференційною, таємною та службовою інформацією.

Висновки логічно відображають наведені в дисертації аргументи по кожному із поставлених авторкою завдань спрямованих на досягнення загальної мети роботи.

Дисертація належно оформлена. Стиль мови враховує вимоги, які ставляться до такого виду наукових робіт. Чітку логічну структурованість роботи забезпечують відповідні висновки та узагальнення. Дисертаційне дослідження характеризується єдністю змісту, цільовою спрямованістю та є особистими внеском авторки у сучасну правову науку.

Позитивно слід відмітити кількість наукових публікацій автора та апробацію результатів дисертаційного дослідження. Результати дисертації висвітлено в 7 наукових статтях в фахових виданнях України та зарубіжних держав та 4 тезах наукових публікацій на конференціях, круглих столах, семінарах. Загалом вважаю, що дисертаційне дослідження пройшло належну апробацію, а також є завершеною та самостійною науковою працею.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи дисертацію Сугоняко Н.В. все ж таки необхідно відзначити наявність деяких дискусійних аспектів.

1. Розглядаючи уповноважені державою органи як суб'єкти інформаційної діяльності (С. 70) дисертантка доволі обмежено говорить про роль, місце і правовий статус судів як суб'єктів інформаційної діяльності.

Зважаючи на тему дисертації дане питання мало б відображати загальні положення правового статусу суду як суб'єкта інформаційної діяльності.

2. На с. 101 розглядаючи структуру інформаційної діяльності апарату суду на ряду із інформаційною діяльністю направленою на організаційне, інформаційно-довідкове й документальне забезпечення функціонування суду, а також інформаційною діяльністю направленою на належне ведення діловодства виділяє також інформаційну діяльність пов'язану з кадровим забезпеченням суду. При такому поділі залишається не зрозумілим і вимагає додаткових пояснення, які саме критерії дисертантка застосовувала для виділення даних видів інформаційної діяльності суду в Україні.

3. Вимагає додаткового обґрунтування положення дисертації, в якому авторка стверджує, що первинна процесуальна інформація може створюватись крім суду та осіб, які беруть участь у справі, ще й іншими учасниками процесу (с. 125).

4. На с. 180 дисертації авторка виділяє організаційно-правові заходи захисту службової інформації та технічні заходи забезпечення захисту службової інформації. Дослідження значно виграло б якби в роботі було наведені приклади зарубіжного досвіду правового регулювання надання захисту такого виду інформації в судах зарубіжних країн.

Висловлені зауваження і побажання мають дискусійний характер та суттєво не впливають на позитивну оцінку виконаного Сугоняко Наталією Володимирівною дисертаційного дослідження.

Висновок

Вважаю, що дисертація на тему «Інформаційна діяльність суду в Україні», яка підготовлена за спеціальністю 081 «Право» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Постанови Кабінету Міністрів України № 167 від 06.03.2019 р. «Про затвердження Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», а її

автор – Сугоняко Наталія Володимирівна, заслуговує на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ:

**заступник директора Київського
науково-дослідного інституту
судових експертиз
Міністерства юстиції
України, доктор юридичних наук,
заслужений юрист України**

Н. В. Нестор